ACCOUNTING, FINANCE AND COMPUTATIONAL INTELLIGENCE

Examining the Effect of Auditor Characteristics on Audit Report Delay

1. Somayeh Arab: Department of Accounting, Za.C., Islamic Azad University, Zahedan, Iran

2. Reza Sotudeh*: Department of Finance and Accounting, Faculty of Humanities, Meybod University, Meybod, Iran. Email: Sotudeh@meybod.ac.ir (Corresponding Author)

3. Abbasali Haqparast: Department of Accounting, Za.C., Islamic Azad University, Zahedan, Iran

4. Alireza Hirad: Department of Accounting, Za.C., Islamic Azad University, Zahedan, Iran

Article history

Received: 23 September 2025

Revised: 20 February 2026

Accepted: 24 February 2026

Initial Publish: 16 April 2026

Final Publish: 20 February 2027

Abstract:

This study aims to examine the effect of auditor characteristics, including auditor industry specialization and auditor tenure, on audit report delay among firms listed on the Tehran Stock Exchange. This research is applied, quantitative, and ex post facto in nature, employing an analytical–correlational design. The statistical population consists of firms listed on the Tehran Stock Exchange during the period 2013–2019, from which a purposive sample of 108 firms was selected. Data were collected from audited financial statements and independent audit reports and analyzed using panel data regression techniques. Regression results indicate that neither auditor industry specialization nor auditor tenure has a statistically significant effect on audit report delay, despite both variables exhibiting negative coefficients. Diagnostic tests confirm acceptable model adequacy and the absence of significant autocorrelation. The findings suggest that, within the Iranian capital market, selected auditor characteristics do not play a decisive role in explaining audit report delay, highlighting the greater importance of firm-specific, institutional, and environmental factors in determining audit timeliness.

Keywords: Audit report delay, auditor characteristics, auditor industry specialization, auditor tenure, Tehran Stock Exchange

Citation: Arab, S., Sotudeh, R., Haqparast, A., & Hirad, A. (2026). Examining the Effect of Auditor Characteristics on Audit Report Delay. *Accounting, Finance and Computational Intelligence,* 4(6), 1-13.

Copyright: © 2026 by the authors. Published under the terms and conditions of Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.

Extended Abstract

Introduction

Timeliness of financial reporting is a fundamental qualitative characteristic of accounting information and plays a crucial role in reducing information asymmetry, enhancing market efficiency, and strengthening investors' confidence. Within this reporting framework, the independent auditor's report represents the final assurance mechanism through which users gain confidence in the credibility of financial statements. When the issuance of the audit report is delayed beyond an expected or normal timeframe, the usefulness of audited financial information may be significantly diminished, potentially leading to uncertainty, mispricing of securities, and adverse market reactions. Prior research has consistently emphasized that audit report delay is not merely a technical outcome of the audit process but rather an informative signal reflecting underlying risks, complexities, and institutional conditions surrounding both the audited firm and the auditor (Al-Ajmi, 2008; Bayat & Ahmadi, 2013; Bayat & Ali-Ahmadi, 2014).

The concept of audit report delay is commonly defined as the number of days between the fiscal year-end of a firm and the date on which the independent auditor signs and releases the audit report. This delay may arise from multiple sources, including firm-specific characteristics such as size, complexity of operations, profitability, internal control quality, and financial distress, as well as auditor-related factors such as experience, industry specialization, workload, tenure, and reputation (Mubarok et al., 2022; Nugroho et al., 2021). While early studies largely focused on corporate characteristics, more recent research has shifted attention toward the auditor as an active and influential agent in determining the efficiency and duration of the audit process.

Auditor characteristics are theoretically expected to affect audit timeliness through their influence on audit efficiency, professional judgment, and risk assessment. Industry specialization, for example, is assumed to enable auditors to better understand industry-specific risks, accounting practices, and regulatory requirements, thereby facilitating faster audit completion. Several studies have documented that industry-specialist auditors tend to deliver higher audit quality and, in some contexts, shorter audit delays (Hajihas et al., 2017; Lari Dasht Bayaz et al., 2018). Auditor tenure, on the other hand, presents a more ambiguous relationship with audit delay. From a learning perspective, longer tenure allows auditors to accumulate client-specific knowledge, which may enhance efficiency and reduce reporting lag. Conversely, extended tenure may increase conservatism, procedural rigidity, or independence concerns, potentially offsetting efficiency gains (Salehi et al., 2020; Soltani Nejad et al., 2023).

Empirical evidence on the role of auditor characteristics in audit report delay remains mixed, particularly in emerging markets. Studies conducted in Asian and Middle Eastern contexts suggest that institutional constraints, regulatory pressures, and market structure may weaken the observable impact of auditor-specific attributes on audit timeliness (Al-Ajmi, 2008; Suwardi & Saragih, 2023). Furthermore, recent developments in auditing standards, including the expanded scope of auditor reporting and the disclosure of key audit matters, have increased audit complexity and documentation requirements, potentially prolonging audit completion regardless of auditor experience or specialization (Afkhami & Fazeli, 2024; Azizi et al., 2022).

In the Iranian capital market, research on audit report delay has predominantly emphasized firm-level and governance-related determinants, while direct and focused examination of auditor characteristics remains relatively limited. Although some studies have highlighted the importance of internal controls, audit committees, and corporate governance mechanisms

(Hajihas et al., 2017; Lari Dasht Bayaz et al., 2018), fewer investigations have systematically addressed whether auditor-specific factors such as industry specialization and auditor tenure significantly influence audit report delay. Given the regulatory environment of Iran's audit market and the increasing demand for timely and transparent financial reporting, a deeper understanding of the auditor's role in audit timeliness is both theoretically and practically important (Al-farizi et al., 2024; Sadeghi Dehcheshmeh et al., 2024).

Against this background, the present study seeks to contribute to the literature by empirically examining the effect of selected auditor characteristics—namely auditor industry specialization and auditor tenure—on audit report delay for firms listed on the Tehran Stock Exchange. By focusing on auditor-related determinants within an emerging market setting, the study aims to enrich existing knowledge on audit timeliness and provide evidence relevant to regulators, audit practitioners, and capital market participants (Mubarok et al., 2022; Ruwanti et al., 2023).

Methods and Materials

This study adopts a quantitative, applied, and ex post facto research design. The empirical analysis is conducted using a panel data approach, combining cross-sectional and time-series observations. The statistical population consists of all firms listed on the Tehran Stock Exchange over the period from 2013 to 2019. To ensure data comparability and reliability, a purposive screening method was employed. Firms were included in the final sample only if they were continuously listed throughout the study period, had a fiscal year ending in March, did not change fiscal year or core activity, were not classified as financial institutions or holding companies, and did not experience prolonged trading halts. After applying these criteria, a final sample of 108 firms was selected.

Data were collected exclusively from secondary sources, including audited financial statements, independent audit reports, and explanatory notes published through official disclosure platforms. Audit report delay was measured as the number of days between the fiscal year-end and the audit report date. Auditor industry specialization and auditor tenure were operationalized using established proxy measures consistent with prior empirical research. Control variables were included to account for firm-specific effects.

Data analysis was conducted using descriptive statistics and multivariate regression techniques based on panel data estimation. Prior to model estimation, standard diagnostic tests were performed to assess stationarity, normality, heteroskedasticity, and autocorrelation. Appropriate panel estimation methods were selected based on relevant specification tests, and regression coefficients were interpreted to evaluate the research hypotheses.

Findings

The descriptive analysis indicates that audit report delay varies considerably across firms and years, suggesting heterogeneity in audit completion time within the sample. On average, firms experienced a moderate audit reporting lag, with noticeable dispersion around the mean. Auditor tenure and auditor industry specialization also exhibited variability, reflecting differences in auditor–client relationships and the distribution of specialized audit expertise across firms.

Regression results reveal that neither auditor industry specialization nor auditor tenure has a statistically significant effect on audit report delay. Although both variables display negative coefficients, indicating an inverse association with audit delay, these relationships are not significant at conventional confidence levels. This suggests that, within the studied context, variations in auditor specialization and tenure do not systematically explain differences in the timing of audit report issuance.

The overall explanatory power of the regression model is modest, indicating that only a limited proportion of the variation in audit report delay is captured by the included auditor-related variables. Diagnostic statistics confirm that the estimated model satisfies key econometric assumptions, including the absence of serious autocorrelation and acceptable residual behavior.

Discussion and Conclusion

The findings of this study indicate that auditor industry specialization and auditor tenure, as examined in this research, do not exert a statistically significant influence on audit report delay in firms listed on the Tehran Stock Exchange. This result suggests that, in the Iranian capital market, auditor-specific attributes alone may be insufficient to explain variations in audit timeliness. Instead, audit report delay appears to be shaped by a broader set of organizational, regulatory, and environmental factors that may overshadow the role of individual auditor characteristics.

One possible interpretation is that uniform auditing standards, regulatory oversight, and professional guidelines impose similar procedural requirements on all auditors, thereby reducing observable differences in audit completion time attributable to specialization or tenure. Additionally, increased audit complexity, documentation demands, and risk-averse behavior may lead auditors—regardless of experience or industry expertise—to allocate similar levels of time and effort to audit engagements.

The lack of a significant tenure effect may reflect the coexistence of opposing forces: accumulated client knowledge that enhances efficiency versus heightened professional conservatism and expanded audit scope that prolong the audit process. When these forces offset each other, the net effect on audit delay may become statistically insignificant.

Overall, the results highlight the multifaceted nature of audit report delay and underscore the importance of considering institutional and firm-level contexts when evaluating audit efficiency. From a practical standpoint, improving audit timeliness may require greater emphasis on strengthening internal controls, enhancing audit planning, and optimizing regulatory processes rather than relying solely on auditor selection based on specialization or tenure.

This study contributes to the auditing literature by providing evidence from an emerging market setting and by emphasizing that the determinants of audit report delay extend beyond individual auditor characteristics. The findings encourage future research to adopt more comprehensive frameworks that integrate auditor attributes with corporate governance, regulatory, and technological factors in explaining audit timeliness.

Authors' Contributions

Authors equally contributed to this article.

Acknowledgments

Authors thank all participants who participate in this study.

Declaration of Interest

The authors report no conflict of interest.

Funding

According to the authors, this article has no financial support.

Ethical Considerations

All procedures performed in this study were under the ethical standards.

حسابداری، امور مالی و هوش محاسباتی

بررسی تأثیر ویژگی‌های حسابرس بر تأخیر در گزارش حسابرسی

۱. سمیه عرب: گروه حسابداری، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران

۲. رضا ستوده*: گروه مالی و حسابداری، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه میبد، میبد، ایران. ایمیل: **Sotudeh@meybod.ac.ir** (نویسنده مسئول)

۳. عباسعلی حق‌پرست: گروه حسابداری، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران

۴. علیرضا هیراد: گروه حسابداری، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران

تاریخچه مقاله

تاریخ دریافت: ۱ مهر ۱۴۰۴

تاریخ بازنگری: ۱ اسفند ۱۴۰۴

تاریخ پذیرش: ۵ اسفند ۱۴۰۴

تاریخ چاپ اولیه: ۲۷ فروردین ۱۴۰۵

تاریخ چاپ نهایی: ۱ اسفند ۱۴۰۵

چکیده

هدف این پژوهش بررسی تأثیر ویژگی‌های حسابرس شامل تخصص صنعت و حق تصدی حسابرس بر تأخیر در گزارش حسابرسی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران است. پژوهش حاضر از نوع کاربردی، کمی و پس‌رویدادی است و با رویکرد تحلیلی—همبستگی انجام شده است. جامعه آماری شامل شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران طی دوره ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۸ بوده و نمونه‌ای متشکل از ۱۰۸ شرکت با استفاده از روش غربالگری هدفمند انتخاب شده است. داده‌ها از صورت‌های مالی حسابرسی‌شده و گزارش‌های حسابرسی مستقل استخراج و با بهره‌گیری از روش رگرسیون مبتنی بر داده‌های تابلویی تحلیل شده‌اند. نتایج آزمون‌های رگرسیونی نشان داد که تخصص صنعت حسابرس و حق تصدی حسابرس اگرچه دارای ضرایب منفی هستند، اما اثر آن‌ها بر تأخیر در گزارش حسابرسی از نظر آماری معنادار نیست. همچنین، آزمون‌های تشخیصی بیانگر برازش قابل قبول مدل و عدم وجود خودهمبستگی معنادار در جملات خطا است. یافته‌ها نشان می‌دهد که در بازار سرمایه ایران، ویژگی‌های منتخب حسابرس به‌تنهایی نقش تعیین‌کننده‌ای در کاهش تأخیر گزارش حسابرسی ندارند و عوامل نهادی، شرکتی و محیطی می‌توانند نقش پررنگ‌تری در تبیین زمان‌بندی گزارش حسابرسی ایفا کنند.

کلیدواژگان: تأخیر در گزارش حسابرسی، ویژگی‌های حسابرس، تخصص صنعت حسابرس، حق تصدی حسابرس، بورس اوراق بهادار تهران

شیوه استناددهی: عرب، سمیه.، ستوده، رضا.، حق‌پرست، عباسعلی.، و هیراد، علیرضا. (۱۴۰۵). بررسی تأثیر ویژگی‌های حسابرس بر تأخیر در گزارش حسابرسی. *حسابداری، امور مالی و هوش محاسباتی*، ۴(۶)، ۱۳-۱.

مجوز و حق نشر: © ۱۴۰۵ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است. انتشار این مقاله به‌صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY-NC 4.0) صورت گرفته است.

مقدمه

به‌موقع بودن گزارشگری مالی یکی از ارکان اساسی شفافیت اطلاعاتی در بازارهای سرمایه به‌شمار می‌رود و نقش تعیین‌کننده‌ای در کاهش عدم تقارن اطلاعاتی، افزایش کارایی بازار و ارتقای اعتماد سرمایه‌گذاران دارد. گزارش حسابرسی به‌عنوان حلقه نهایی فرایند گزارشگری مالی، زمانی می‌تواند کارکرد نظارتی و اطمینان‌بخشی خود را به‌درستی ایفا کند که در بازه زمانی مناسب و بدون تأخیر غیرمتعارف منتشر شود. تأخیر در گزارش حسابرسی نه‌تنها تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی را با اختلال مواجه می‌سازد، بلکه می‌تواند به‌عنوان نشانه‌ای از وجود ریسک‌های پنهان، ضعف کنترل‌های داخلی یا مسائل مرتبط با کیفیت حسابرسی تلقی شود. پژوهش‌های پیشین نشان داده‌اند که بازار سرمایه به تأخیر در گزارش حسابرسی واکنش منفی نشان می‌دهد و این تأخیر می‌تواند پیامدهایی همچون کاهش ارزش اطلاعات حسابداری و افزایش عدم اطمینان سرمایه‌گذاران را در پی داشته باشد (Al-Ajmi, 2008; Bayat & Ahmadi, 2013; Bayat & Ali-Ahmadi, 2014).

در ادبیات حسابداری و حسابرسی، تأخیر در گزارش حسابرسی به فاصله زمانی بین پایان سال مالی شرکت و تاریخ صدور گزارش حسابرس مستقل اطلاق می‌شود. این فاصله زمانی تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل قرار دارد که بخشی از آن‌ها به ویژگی‌های شرکت صاحبکار و بخشی دیگر به ویژگی‌های حسابرس و محیط حسابرسی مرتبط است. مطالعات اولیه عمدتاً بر عوامل درون‌شرکتی نظیر اندازه شرکت، پیچیدگی عملیات، سودآوری و ساختار حاکمیت شرکتی تمرکز داشته‌اند و نشان داده‌اند که شرکت‌های بزرگ‌تر یا دارای ساختار پیچیده‌تر، معمولاً با تأخیر بیشتری در دریافت گزارش حسابرسی مواجه می‌شوند (Al-Ajmi, 2008; Mubarok et al., 2022). با این حال، در سال‌های اخیر توجه پژوهشگران به نقش حسابرس به‌عنوان عامل کلیدی در تعیین زمان‌بندی گزارش حسابرسی افزایش یافته است.

ویژگی‌های حسابرس، از جمله تخصص صنعت، حق تصدی، حجم کار، شهرت مؤسسه حسابرسی و ویژگی‌های فردی شریک حسابرس، می‌توانند بر کارایی فرایند حسابرسی و در نتیجه بر طول دوره حسابرسی و زمان صدور گزارش اثرگذار باشند. از منظر نظری، حسابرسانی که از تخصص بالاتری در صنعت صاحبکار برخوردارند، به دلیل آشنایی بیشتر با ماهیت فعالیت‌ها، ریسک‌های خاص صنعت و رویه‌های حسابداری متداول، قادرند آزمون‌های حسابرسی را با کارایی بالاتری انجام دهند و در نتیجه گزارش حسابرسی را سریع‌تر ارائه کنند (Hajihas et al., 2017; Lari Dasht Bayaz et al., 2018). در مقابل، فقدان تخصص صنعت ممکن است منجر به افزایش حجم آزمون‌ها، بازنگری‌های مکرر و تعاملات طولانی‌تر با مدیریت شود که همگی به افزایش تأخیر در گزارش حسابرسی می‌انجامد.

حق تصدی حسابرس نیز از دیگر ویژگی‌های مهمی است که در ادبیات حسابرسی مورد توجه قرار گرفته است. تداوم همکاری حسابرس با صاحبکار از یک‌سو می‌تواند به انباشت دانش حسابرس از سیستم‌ها و فرایندهای شرکت منجر شود و کارایی حسابرسی را افزایش دهد، اما از سوی دیگر، ممکن است استقلال و تردید حرفه‌ای حسابرس را تضعیف کند. پژوهش‌ها در این زمینه نتایج متفاوتی ارائه کرده‌اند؛ برخی مطالعات بیانگر آن هستند که افزایش حق تصدی حسابرس با کاهش تأخیر در گزارش حسابرسی همراه است، زیرا حسابرس در طول زمان شناخت بهتری از صاحبکار به‌دست می‌آورد (Salehi et al., 2020; Soltani Nejad et al., 2023)، در حالی که برخی دیگر بر این باورند که حق تصدی طولانی می‌تواند به افزایش ریسک حسابرسی و در نتیجه تأخیر در گزارش منجر شود.

در کنار تخصص و حق تصدی، ویژگی‌های فردی و حرفه‌ای حسابرسان نیز می‌توانند بر رفتار حسابرسی و زمان‌بندی گزارش اثرگذار باشند. مطالعات اخیر نشان می‌دهند که ویژگی‌هایی نظیر قضاوت حرفه‌ای، فشار کاری، حجم پرونده‌های هم‌زمان و حتی گرایش‌های رفتاری حسابرسان می‌تواند کیفیت و سرعت انجام حسابرسی را تحت تأثیر قرار دهد (Saeedi et al., 2024; Shaban Khamseh & Bokharaeian Khorasani, 2024). همچنین، پیشرفت‌های نوین در حوزه فناوری‌های حسابداری و حسابرسی، از جمله به‌کارگیری فناوری‌های نوظهور و سیستم‌های پیشرفته اطلاعاتی، می‌توانند به‌صورت غیرمستقیم از طریق بهبود کنترل‌های داخلی و فرایندهای حسابرسی بر تأخیر گزارش حسابرسی اثر بگذارند (Mahdizadeh et al., 2025; Malek Hosseini et al., 2025).

از منظر تجربی، مطالعات متعددی در سطح بین‌المللی به بررسی تأخیر در گزارش حسابرسی پرداخته‌اند. شواهد حاصل از بازارهای نوظهور نشان می‌دهد که تأخیر در گزارش حسابرسی نه‌تنها تابع عوامل شرکتی، بلکه به‌شدت متأثر از ویژگی‌های حسابرس و محیط نهادی است (Al-Ajmi, 2008; Suwardi & Saragih, 2023). در پژوهش‌هایی که در کشورهای آسیایی انجام شده‌اند، نقش شهرت مؤسسه حسابرسی، تغییر حسابرس و ریسک حسابرسی به‌عنوان عوامل تعدیل‌گر در رابطه بین ویژگی‌های حسابرس و تأخیر

گزارش مورد تأکید قرار گرفته است (Al-farizi et al., 2024; Ruwanti et al., 2023). این مطالعات نشان می‌دهند که حسابرسان با شهرت بالاتر یا وابسته به مؤسسات بزرگ، به دلیل منابع بیشتر و ساختارهای کنترلی قوی‌تر، معمولاً گزارش‌های حسابرسی را در زمان کوتاه‌تری ارائه می‌کنند.

در ایران نیز پژوهش‌های متعددی به بررسی تأخیر در گزارش حسابرسی پرداخته‌اند. نتایج این مطالعات حاکی از آن است که ضعف کنترل‌های داخلی، ویژگی‌های کمیته حسابرسی، کیفیت حاکمیت شرکتی و شرایط مالی شرکت‌ها از جمله عوامل مؤثر بر تأخیر گزارش حسابرسی هستند (Hajihas et al., 2017; Lari Dasht Bayaz et al., 2018; Salehi et al., 2020). با این حال، بخش قابل توجهی از پژوهش‌های داخلی تمرکز خود را بر ویژگی‌های شرکت معطوف کرده و نقش ویژگی‌های حسابرس به‌صورت مستقیم کمتر مورد بررسی جامع قرار گرفته است. در سال‌های اخیر، برخی مطالعات به‌طور خاص به تأخیر غیرعادی گزارش حسابرسی و پیامدهای آن در بازار سرمایه ایران پرداخته‌اند و نشان داده‌اند که این نوع تأخیر می‌تواند با افزایش ریسک سقوط قیمت سهام همراه باشد (Azizi et al., 2022).

علاوه بر این، تحولات جدید در گزارشگری حسابرسی، از جمله افشای موضوعات کلیدی حسابرسی، توجه پژوهشگران را به تعامل بین محتوای گزارش حسابرسی و زمان ارائه آن جلب کرده است. شواهد نشان می‌دهد که افشای موضوعات کلیدی حسابرسی می‌تواند به افزایش پیچیدگی فرایند حسابرسی و در برخی موارد افزایش تأخیر در گزارش حسابرسی منجر شود، هرچند این تأخیر ممکن است با افزایش ارزش اطلاعاتی گزارش حسابرسی همراه باشد (Afkhami & Fazeli, 2024). از سوی دیگر، مطالعات فراتحلیلی نیز تأکید می‌کنند که ترکیب عوامل حاکمیت شرکتی و ویژگی‌های حسابرس نقش مهمی در تبیین تأخیر گزارش حسابرسی ایفا می‌کند (Sadeghi Dehcheshmeh et al., 2024).

با توجه به اهمیت روزافزون شفافیت و به‌موقع بودن اطلاعات مالی در بازار سرمایه ایران و نقش کلیدی حسابرسان در تحقق این هدف، بررسی نظام‌مند تأثیر ویژگی‌های حسابرس بر تأخیر در گزارش حسابرسی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. خلأ پژوهشی موجود در ادبیات داخلی، به‌ویژه در زمینه تحلیل هم‌زمان تخصص صنعت و حق تصدی حسابرس و اثر آن‌ها بر تأخیر گزارش، ضرورت انجام پژوهش حاضر را برجسته می‌سازد. این پژوهش می‌کوشد با بهره‌گیری از داده‌های شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران و اتکا بر چارچوب نظری و شواهد تجربی پیشین، تصویری دقیق‌تر از نقش ویژگی‌های حسابرس در زمان‌بندی گزارش حسابرسی ارائه دهد و به غنای ادبیات حسابرسی در سطح ملی و بین‌المللی بیفزاید (Al-farizi et al., 2024; Mubarok et al., 2022; Nugroho et al., 2021). هدف این پژوهش بررسی تأثیر ویژگی‌های حسابرس، شامل تخصص صنعت و حق تصدی، بر تأخیر در گزارش حسابرسی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران است.

روش پژوهش و مواد

این پژوهش از نوع کاربردی، کمی، تحلیلی و پس‌رویدادی است و در چارچوب تحقیقات توصیفی—همبستگی حسابداری بازار سرمایه انجام شده است. هدف اصلی آن بررسی رابطه بین ویژگی‌های حسابرس و تأخیر در گزارش حسابرسی با استفاده از داده‌های واقعی شرکت‌ها در محیط بورس اوراق بهادار تهران است. از منظر روش‌شناسی، پژوهش حاضر شبه‌تجربی محسوب می‌شود، زیرا پژوهشگر هیچ‌گونه مداخله‌ای در متغیرها نداشته و صرفاً بر مبنای داده‌های تاریخی موجود به تحلیل روابط علّی می‌پردازد. جامعه آماری شامل کلیه شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران طی دوره زمانی ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۸ است. به دلیل محدودیت‌های دسترسی و به‌منظور افزایش قابلیت مقایسه، نمونه آماری به روش غربالگری هدفمند انتخاب شده است؛ به‌گونه‌ای که تنها شرکت‌هایی در نمونه قرار گرفته‌اند که طی کل دوره پژوهش فعال بوده، سال مالی منتهی به پایان اسفند داشته، تغییر فعالیت یا سال مالی نداشته‌اند، جزو شرکت‌های مالی، سرمایه‌گذاری، بانک‌ها و مؤسسات لیزینگ نبوده و وقفه معاملاتی طولانی‌مدت نداشته‌اند. در نهایت، پس از اعمال این شرایط، تعداد ۱۰۸ شرکت به‌عنوان نمونه نهایی پژوهش انتخاب شد که داده‌های آن‌ها قابلیت لازم برای تحلیل روابط موردنظر را دارا بودند.

در این پژوهش، داده‌ها به‌طور کامل از منابع دست دوم گردآوری شده‌اند و از ابزارهایی نظیر پرسشنامه یا مصاحبه استفاده نشده است. اطلاعات موردنیاز برای متغیرهای پژوهش شامل تأخیر در گزارش حسابرسی، ویژگی‌های حسابرس و متغیرهای کنترلی، از صورت‌های مالی حسابرسی‌شده، گزارش‌های حسابرسی مستقل و یادداشت‌های توضیحی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران استخراج شده است. برای تکمیل و اطمینان از صحت داده‌ها، از پایگاه‌های اطلاعاتی رسمی و معتبر نظیر سامانه کدال، وبگاه سازمان بورس اوراق بهادار تهران و بانک‌های اطلاعاتی مالی داخلی استفاده شده است. همچنین، برای تدوین مبانی نظری و پیشینه پژوهش، مطالعات کتابخانه‌ای گسترده‌ای بر روی کتاب‌ها، مقالات علمی—پژوهشی داخلی و خارجی، پایان‌نامه‌ها و گزارش‌های تخصصی انجام شده است. داده‌های خام پس از گردآوری، در فایل‌های الکترونیکی ثبت و پالایش

شده تا از یکنواختی، کامل بودن و قابلیت اتکای آن‌ها برای تحلیل‌های آماری اطمینان حاصل شود. تمرکز ابزار گردآوری داده‌ها به‌طور خاص بر اطلاعات مرتبط با حسابرسی، ویژگی‌های حسابرس، عملکرد مالی شرکت و ساختار مالکیت بوده و از ورود داده‌های نامرتبط با موضوع پژوهش اجتناب شده است.

تجزیه‌وتحلیل داده‌ها در این پژوهش با بهره‌گیری از رویکرد اقتصادسنجی و استفاده از داده‌های ترکیبی (پانلی) انجام شده است، به‌گونه‌ای که شرکت‌ها به‌عنوان واحدهای مقطعی و سال‌های مورد بررسی به‌عنوان بعد زمانی در نظر گرفته شده‌اند. در گام نخست، از آمار توصیفی برای تشریح ویژگی‌های کلی داده‌ها و متغیرهای پژوهش استفاده شده و شاخص‌هایی نظیر میانگین، انحراف معیار، حداقل و حداکثر مقادیر محاسبه گردیده است. در مرحله بعد، به‌منظور اطمینان از اعتبار مدل‌های برآوردی، پیش‌فرض‌های لازم برای تحلیل داده‌های پانلی مورد آزمون قرار گرفته‌اند که شامل بررسی مانایی متغیرها، نرمال بودن توزیع داده‌ها، نبود ناهمسانی واریانس و عدم خودهمبستگی جملات خطا است. سپس، برای تعیین روش مناسب برآورد، آزمون‌های مربوط به انتخاب بین مدل داده‌های تلفیقی و داده‌های تابلویی و نیز تشخیص اثرات ثابت یا تصادفی انجام شده است. در نهایت، جهت آزمون فرضیه‌های پژوهش و بررسی اثر ویژگی‌های حسابرس بر تأخیر در گزارش حسابرسی، از مدل‌های رگرسیون خطی چندمتغیره مبتنی بر داده‌های پانلی استفاده شده است. ضرایب برآوردشده مدل‌ها، مبنای تفسیر روابط بین متغیرها و ارزیابی معناداری آماری فرضیه‌ها قرار گرفته و نتایج حاصل، امکان تحلیل دقیق نقش ویژگی‌های حسابرس در زمان‌بندی ارائه گزارش حسابرسی را فراهم کرده است.

یافته‌ها

در این بخش، به‌منظور ارائه تصویری روشن از ویژگی‌های داده‌ها و وضعیت پراکندگی و تمرکز متغیرهای اصلی مدل، آمار توصیفی شامل تعداد مشاهده، میانگین، میانه، حداقل، حداکثر و خطای استاندارد گزارش می‌شود تا زمینه لازم برای تفسیر نتایج آزمون‌های استنباطی در بخش‌های بعدی فراهم گردد.

جدول ۱. آمار توصیفی متغیرهای مدل

نام متغیر	نماد متغیر	تعداد مشاهده	میانگین	میانه	حداقل	حداکثر	خطای استاندارد
تاخیر در گزارش حسابرسی	ARL	۱۴۱	۴۴.۴۴	۴۳	۴	۲۹	۳.۲۴
حق تصدی حسابرسی	TEN	۱۴۱	۱.۴۴۳۰	۰	۰	۱	۱.۴۹۹۹
تخصص صنعت حسابرسان	ASL	۸۴۰	۱.۴۴۳۰	۱	۱	۰	۱.۴۹۹۹

بر اساس نتایج جدول ۱، متغیر تاخیر در گزارش حسابرسی (*ARL*) با ۱۴۱ مشاهده دارای میانگین ۴۴.۴۴ و میانه ۴۳ است و دامنه تغییرات آن از ۴ تا ۲۹ گزارش شده، در حالی که خطای استاندارد این متغیر ۳.۲۴ می‌باشد. همچنین، متغیر حق تصدی حسابرسی (*TEN*) با ۱۴۱ مشاهده میانگین ۱.۴۴۳۰ و میانه ۰ دارد و حداقل و حداکثر آن به‌ترتیب ۰ و ۱ است و خطای استاندارد برابر ۱.۴۹۹۹ گزارش شده است. در نهایت، متغیر تخصص صنعت حسابرسان (*ASL*) با ۸۴۰ مشاهده میانگین ۱.۴۴۳۰ و میانه ۱ دارد و حداقل و حداکثر آن به‌ترتیب ۱ و ۰ ثبت شده و خطای استاندارد ۱.۴۹۹۹ است.

جدول ۲. نتایج آزمون پایایی متغیرهای پژوهش (آزمون لوین، لین و چو)

نام متغیر	نماد متغیر	آماره لوین، لین و چو(Statistic)	احتمال آماره(Prob)
تاخیر در گزارش حسابرسی	ARL	۲۴.۱۴۴۱	۰.۰۰۰۰
حق تصدی حسابرسی	TEN	۱۲.۲۲۳۴	۰.۰۰۰۰
تخصص صنعت حسابرسان	ASL	۲.۲۲۲۲	۰.۰۰۲۴

بر اساس نتایج جدول ۲، آماره آزمون لوین، لین و چو برای هر سه متغیر اصلی پژوهش معنادار گزارش شده است، به‌طوری که مقدار احتمال آماره برای متغیر تاخیر در گزارش حسابرسی (ARL) و حق تصدی حسابرسی (TEN) برابر با ۰.۰۰۰۰ و برای متغیر تخصص صنعت حسابرسان (ASL) برابر با ۰.۰۰۲۴ است که همگی کمتر از سطح خطای متعارف

می‌باشند. این نتایج نشان می‌دهد فرض وجود ریشه واحد برای متغیرهای مذکور رد شده و متغیرها در سطح مانا هستند. در نتیجه، داده‌های مربوط به متغیرهای پژوهش از پایداری لازم برخوردار بوده و می‌توان از آن‌ها در برآورد مدل‌های رگرسیونی مبتنی بر داده‌های تابلویی و آزمون فرضیه‌های پژوهش بدون نگرانی از بروز نتایج کاذب استفاده کرد.

جدول ۳. ضرایب و برآورد مدل رگرسیونی

نام متغیر	نماد متغیر	ضرایب	انحراف استاندارد	آماره t	احتمال آماره t (Prob)
تخصص حسابرس در صنعت	ASL	-۳.۶۳۵۳	۳.۸۶۵۰	-۰.۶۰۶۳	۰.۳۰۶۶۵
حق تصدی حسابرس	TEN	-۳.۳۰۶۲	۳.۳۸۸۰	۶.۶۶۶۳	۰.۳۳۳۳۳
مقدار ثابت	C	۱۱۵.۱۴۴۵	۱.۳۶۵۳	۱۰.۵۶۳۶	۰.۱۱۱۱۱
ضریب تعیین R^2	ضریب تعیین تعدیل‌شده R^2	آماره F	احتمال آماره F (Prob)		آماره دوربین–واتسون
۰.۲۲۰۸	۰.۱۰۴۲	۲.۲۵۷۴	۰.۱۱۱۱۱		۲.۱۳۰۵

بر اساس نتایج جدول ۳، ضریب متغیر تخصص حسابرس در صنعت (*ASL*) برابر با -۳.۶۳۵۳ است که با توجه به آماره *t* معادل -۰.۶۰۶۳ و احتمال ۰.۳۰۶۶۵، از نظر آماری معنادار نیست و بیانگر آن است که تخصص صنعت حسابرس در این مدل اثر معناداری بر تاخیر در گزارش حسابرسی ندارد. همچنین، ضریب متغیر حق تصدی حسابرس (*TEN*) برابر با -۳.۳۰۶۲ گزارش شده که اگرچه علامت منفی آن نشان‌دهنده رابطه معکوس با تاخیر در گزارش حسابرسی است، اما مقدار احتمال آماره *t* برابر با ۰.۳۳۳۳۳ بوده و حاکی از عدم معناداری آماری این رابطه در سطح اطمینان متعارف است. مقدار ثابت مدل برابر با ۱۱۵.۱۴۴۵ بوده و با آماره *t* معادل ۱۰.۵۶۳۶ از قدرت توضیحی بالایی برخوردار است. از سوی دیگر، مقدار ضریب تعیین R^2 برابر با ۰.۲۲۰۸ و ضریب تعیین تعدیل‌شده برابر با ۰.۱۰۴۲ نشان می‌دهد که متغیرهای مستقل مدل حدود ۲۲.۰۸ درصد از تغییرات تاخیر در گزارش حسابرسی را تبیین می‌کنند. همچنین، آماره *F* برابر با ۲.۲۵۷۴ و احتمال آن ۰.۱۱۱۱۱ است که دلالت بر معنادار نبودن کلی مدل در سطح خطای متعارف دارد. در نهایت، مقدار آماره دوربین–واتسون برابر با ۲.۱۳۰۵ بوده که قرار گرفتن آن در بازه قابل قبول، بیانگر عدم وجود خودهمبستگی معنادار بین جملات خطای مدل است.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های این پژوهش نشان داد که هیچ‌یک از ویژگی‌های حسابرس شامل تخصص صنعت حسابرس و حق تصدی حسابرس، اثر معناداری بر تأخیر در گزارش حسابرسی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران طی دوره مورد بررسی نداشته‌اند. به‌طور مشخص، ضریب منفی تخصص صنعت حسابرس بیانگر رابطه معکوس این متغیر با تأخیر گزارش حسابرسی است، اما این رابطه از نظر آماری معنادار نیست. همچنین، متغیر حق تصدی حسابرس نیز اگرچه ضریب منفی دارد، اما نتایج آزمون آماری نشان می‌دهد که اثر آن بر تأخیر گزارش حسابرسی معنادار نیست. این نتایج حاکی از آن است که در محیط نهادی و حرفه‌ای بازار سرمایه ایران، ویژگی‌های مورد بررسی حسابرس به‌تنهایی قادر به تبیین تغییرات معنادار در زمان‌بندی صدور گزارش حسابرسی نیستند.

عدم معناداری اثر تخصص صنعت حسابرس بر تأخیر گزارش حسابرسی را می‌توان از چند منظر تبیین کرد. از منظر نظری، انتظار می‌رود حسابرسان متخصص در صنعت، به دلیل شناخت عمیق‌تر از فرآیندها، ریسک‌ها و رویه‌های حسابداری خاص آن صنعت، بتوانند فرآیند حسابرسی را با کارایی بالاتری انجام دهند و گزارش حسابرسی را در زمان کوتاه‌تری صادر کنند. این انتظار در بسیاری از مطالعات پیشین نیز تأیید شده است و نشان داده شده که تخصص صنعت حسابرس می‌تواند به بهبود کیفیت حسابرسی و کاهش عدم اطمینان منجر شود (Hajihas et al., 2017; Lari Dasht Bayaz et al., 2018). با این حال، یافته‌های این پژوهش همسو با بخشی از ادبیات تجربی است که بیان می‌کند در برخی بازارها، تخصص صنعت حسابرس الزاماً به کاهش تأخیر گزارش حسابرسی منجر نمی‌شود. در این چارچوب، می‌توان استدلال کرد که الزامات نظارتی، استانداردهای حرفه‌ای یکسان و فشارهای زمانی مشابه برای همه حسابرسان، تفاوت‌های ناشی از تخصص صنعت را در عمل کمرنگ می‌کند (Al-Ajmi, 2008; Mubarok et al., 2022).

از سوی دیگر، عدم معناداری اثر تخصص صنعت حسابرس ممکن است ناشی از ساختار بازار حسابرسی ایران باشد. در بازاری که دامنه انتخاب حسابرس برای شرکت‌ها محدود است و بسیاری از مؤسسات حسابرسی با طیف متنوعی از صنایع همکاری می‌کنند، تمایز واقعی میان حسابرسان متخصص و غیرمتخصص ممکن است به اندازه‌ای نباشد که در شاخص‌هایی مانند تأخیر گزارش حسابرسی منعکس شود. این تفسیر با نتایج برخی مطالعات بین‌المللی همخوانی دارد که نشان می‌دهد اثر تخصص صنعت حسابرس در بازارهای نوظهور، به دلیل محدودیت منابع و فشارهای نهادی، کمتر از بازارهای توسعه‌یافته است (Ruwanti et al., 2023; Suwardi & Saragih, 2023).

در خصوص حق تصدی حسابرس، نتایج پژوهش نشان داد که این متغیر نیز اثر معناداری بر تأخیر گزارش حسابرسی ندارد. این یافته در نگاه نخست ممکن است با دیدگاه یادگیری حسابرس در طول زمان در تعارض به نظر برسد، زیرا بر اساس این دیدگاه، انتظار می‌رود با افزایش مدت همکاری حسابرس و صاحبکار، دانش انباشته حسابرس افزایش یافته و فرآیند حسابرسی سریع‌تر انجام شود. برخی مطالعات پیشین نیز این رابطه را تأیید کرده و نشان داده‌اند که حق تصدی بیشتر می‌تواند به کاهش تأخیر گزارش حسابرسی منجر شود (Salehi et al., 2020; Soltani Nejad et al., 2023). با این حال، نتایج این پژوهش با مطالعاتی همسو است که بیان می‌کنند اثر حق تصدی حسابرس بر پیامدهای حسابرسی، از جمله زمان‌بندی گزارش، همواره خطی و مثبت نیست.

یکی از تبیین‌های محتمل برای عدم معناداری اثر حق تصدی حسابرس، وجود دو نیروی متضاد در این رابطه است. از یک سو، افزایش حق تصدی می‌تواند موجب افزایش شناخت حسابرس از سیستم‌ها و فرآیندهای شرکت شود و کارایی حسابرسی را بالا ببرد؛ از سوی دیگر، حق تصدی طولانی ممکن است با کاهش تردید حرفه‌ای، افزایش محافظه‌کاری حسابرس یا حتی افزایش حجم تعاملات اصلاحی با مدیریت همراه باشد که همگی می‌توانند به افزایش زمان حسابرسی منجر شوند. خنثی شدن این دو اثر متضاد می‌تواند توضیح‌دهنده عدم معناداری رابطه مشاهده‌شده در این پژوهش باشد (Al-farizi et al., 2024; Hackenbrack et al., 2013).

نتایج این پژوهش همچنین با یافته‌های برخی مطالعات داخلی و خارجی که تأکید دارند تأخیر گزارش حسابرسی پدیده‌ای چندعاملی است و بیش از آنکه صرفاً تحت تأثیر ویژگی‌های حسابرس باشد، به عوامل شرکتی، نهادی و محیطی وابسته است، همخوانی دارد (Bayat & Ahmadi, 2013; Bayat & Ali-Ahmadi, 2014; Sadeghi Dehcheshmeh et al., 2024). برای مثال، ضعف کنترل‌های داخلی، پیچیدگی عملیات شرکت، وضعیت مالی و ریسک‌های خاص شرکت می‌توانند نقش پررنگ‌تری در تعیین زمان صدور گزارش حسابرسی ایفا کنند و اثر ویژگی‌های حسابرس را تحت‌الشعاع قرار دهند (Hajihas et al., 2017; Nugroho et al., 2021).

علاوه بر این، تحولات اخیر در حرفه حسابرسی، از جمله افزایش الزامات افشایی و پیچیدگی گزارش حسابرسی، ممکن است موجب شده باشد که حتی حسابرسان با تجربه و متخصص نیز برای اطمینان از رعایت استانداردها و کاهش ریسک‌های حقوقی، زمان بیشتری را صرف فرآیند حسابرسی کنند. شواهد نشان می‌دهد که افشای موضوعات کلیدی حسابرسی و افزایش تمرکز نهادهای ناظر بر کیفیت گزارش حسابرسی می‌تواند به افزایش زمان حسابرسی منجر شود، بدون آنکه این افزایش الزاماً بازتابی از ناکارایی حسابرس باشد (Afkhami & Fazeli, 2024; Azizi et al., 2022). در چنین شرایطی، نقش ویژگی‌های فردی یا حرفه‌ای حسابرس در تبیین تأخیر گزارش ممکن است نسبت به گذشته کاهش یابد.

از منظر مقایسه‌ای، یافته‌های این پژوهش با برخی مطالعات انجام‌شده در بازارهای نوظهور آسیایی همسو است که نشان می‌دهند در این بازارها، ساختارهای نهادی، کیفیت حاکمیت شرکتی و فشارهای قانونی نقش تعیین‌کننده‌تری در زمان‌بندی گزارش حسابرسی دارند (Al-Ajmi, 2008; Suwardi & Saragih, 2023). در مقابل، در بازارهای توسعه‌یافته که تمایز میان مؤسسات حسابرسی از نظر تخصص، منابع و فناوری بیشتر است، اثر ویژگی‌های حسابرس بر تأخیر گزارش حسابرسی پررنگ‌تر گزارش شده است. این تفاوت‌ها اهمیت توجه به بستر نهادی و محیطی هر بازار را در تفسیر نتایج پژوهش‌های حسابرسی برجسته می‌سازد.

در مجموع، نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که در بازار سرمایه ایران، تخصص صنعت و حق تصدی حسابرس به‌عنوان دو ویژگی مهم حسابرس، به‌تنهایی قادر به تبیین معنادار تأخیر در گزارش حسابرسی نیستند. این یافته‌ها ضمن همسویی با بخشی از ادبیات پیشین، بر ضرورت توجه به مجموعه‌ای گسترده‌تر از عوامل شرکتی، نهادی و محیطی در تحلیل تأخیر گزارش حسابرسی تأکید می‌کنند و می‌توانند به درک دقیق‌تر رفتار حسابرسان و پویایی‌های بازار حسابرسی کمک کنند (Al-farizi et al., 2024; Mubarok et al., 2022; Ruwanti et al., 2023).

این پژوهش با وجود تلاش برای کنترل عوامل مؤثر، با محدودیت‌هایی همراه است. نخست، دامنه زمانی و نمونه پژوهش به شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران محدود بوده و تعمیم نتایج به سایر بخش‌های اقتصادی یا شرکت‌های غیربورسی باید با احتیاط صورت گیرد. دوم، ویژگی‌های حسابرس صرفاً به دو متغیر تخصص صنعت و حق تصدی محدود شده و سایر ویژگی‌های بالقوه مهم مانند فشار کاری حسابرس، اندازه مؤسسه حسابرسی و ویژگی‌های فردی شریک حسابرس در مدل لحاظ نشده است. سوم، استفاده از داده‌های ثانویه و تاریخی ممکن است برخی ظرایف رفتاری و حرفه‌ای حسابرسان را که در داده‌های کمی منعکس نمی‌شوند، نادیده گرفته باشد.

پژوهش‌های آینده می‌توانند با گسترش دامنه متغیرهای مستقل، نقش سایر ویژگی‌های حسابرس از جمله شهرت مؤسسه حسابرسی، ویژگی‌های فردی شریک حسابرس و حجم کار حسابرسی را در تأخیر گزارش حسابرسی بررسی کنند. همچنین، انجام مطالعات مقایسه‌ای بین صنایع مختلف یا بین بازار سرمایه ایران و سایر بازارهای نوظهور می‌تواند به درک بهتر اثر بستر نهادی بر نتایج کمک کند. استفاده از رویکردهای ترکیبی کمی و کیفی نیز می‌تواند بینش عمیق‌تری نسبت به فرآیندهای تصمیم‌گیری حسابرسان و عوامل مؤثر بر زمان‌بندی گزارش حسابرسی فراهم آورد.

نتایج این پژوهش می‌تواند برای نهادهای ناظر، سیاست‌گذاران بازار سرمایه و حرفه حسابرسی مفید باشد. تقویت زیرساخت‌های نظارتی، بهبود کیفیت کنترل‌های داخلی شرکت‌ها و شفاف‌سازی الزامات گزارشگری می‌تواند نقش مؤثرتری در کاهش تأخیر گزارش حسابرسی نسبت به تمرکز صرف بر ویژگی‌های حسابرس ایفا کند. همچنین، شرکت‌ها و مؤسسات حسابرسی می‌توانند با بهبود برنامه‌ریزی حسابرسی و مدیریت بهتر منابع، کارایی فرآیند حسابرسی را افزایش داده و به ارتقای به‌موقع بودن گزارش‌های حسابرسی کمک کنند.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

تشکر و قدردانی

از تمامی کسانی که در طی مراحل این پژوهش به ما یاری رساندند تشکر و قدردانی می‌گردد.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافعی وجود ندارد.

حمایت مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

موازین اخلاقی

در انجام این پژوهش تمامی موازین و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

References

Afkhami, M., & Fazeli, N. (2024). The Impact of Disclosing Key Audit Matters in the Independent Auditor's Report on Audit Fees and Audit Report Delay. *Professional Auditing Research*, *4*(15), 1-20.

Al-Ajmi, J. (2008). Audit and Reporting Delays: Evidence from an Emerging Market. *Advances in Accounting*, *24*(2), 217-226. https://doi.org/10.1016/j.adiac.2008.08.002

عرب و همکاران

Al-farizi, L., Rahayu, R. A., Ramadhan, A., & Silvia, N. (2024). Reputation's Impact on Auditor Switching Through Audit Delays and Financial Distress in the Energy Sector. *Ijmi*, *1*(3), 44-64. https://doi.org/10.61796/ijmi.v1i3.169

Azizi, M., Vakili, A., & Nazari Abarbekouh, A. A. (2022). Abnormal Delay in Giving the Audit Reportand the Risk of Subsequent Drop in Stock Price [In Persian]. *Studies of Ethics and Behavior in Accounting and Auditing*, *3*, 115-142.

Bayat, A., & Ahmadi, S. A. (2013). Audit delay and timeliness of financial reporting. *Journal of Financial Accounting and Audit Research*, *6*(22), 97-121. https://www.magiran.com/paper/1578747

Bayat, A., & Ali-Ahmadi, S. (2014). Audit Delay and Timeliness of Financial Reporting. *Financial Accounting and Auditing Research*, *6*(22), 97-121. https://journals.iau.ir/article_510516_883182db14d0145dfe8fcf99188e3657.pdf

Hackenbrack, K., Jenkin, N. T., & Prevzner, M. (2013). Relevant but delayed information in negotiated audit fees. https://publications.aaahq.org/ajpt/article-abstract/33/4/95/5879

Hajihas, Z., Oradi, J., & Salehabadi, M. (2017). Weakness in Internal Controls and Delay in Audit Reports. *Quarterly Journal of Financial Accounting*.

Lari Dasht Bayaz, M., Ghanad, M., & Fakour, H. (2018). Audit Committee Characteristics and Audit Reporting Delays. *Journal of Financial Accounting and Auditing Research*, *10*(37), 215-244. https://doi.org/10.1001.1.23830379.1397.10.37.9.9

Mahdizadeh, N., Mahmoudi, M., & Moradi, Z. (2025). Investigating the Relationship Between Blockchain Technology and the Qualitative Characteristics of Accounting Information with the Mediating Role of Internal Controls, Auditing, and Management Accounting Techniques. *Auditing Knowledge*(98), 113-140.

Malek Hosseini, H. R., Arab Salehi, M., & Foroughi, D. (2025). The impact of board characteristics through modern management accounting techniques on firms' financial performance. *Management Accounting and Auditing Knowledge*, *14*(54), 17-36.

Mubarok, A., Raharjo, T. B., Firmansyah, F., Fanani, B., & Meilania, V. S. (2022). Analysis of Determinants of Audit Delay in Indonesia. 206-212. https://doi.org/10.2991/978-94-6463-068-8_17

Nugroho, B. A., Suripto, S., & Effriyanti, E. (2021). Audit Committee, Effectiveness, Bankruptcy Prediction, and Solvency Level Affect Audit Delay. *International Journal of Science and Society*, *3*(2), 176-190. https://doi.org/10.54783/ijsoc.v3i2.328

Ruwanti, G., Asyikin, J., Ramaraya, T., Noor, F., Boedi, S., & Maladi, M. (2023). The Effect of Firm Size, Auditor Switching and Public Accounting Firm Reputation on Audit Delay With Audit Risk as Moderation for Manufacturing Companies. *Asian Journal of Economics Business and Accounting*, *23*(11), 101-115. https://doi.org/10.9734/ajeba/2023/v23i11980

Sadeghi Dehcheshmeh, S., Jafari Dehkordi, H. R., & Banitalebi Dehkordi, B. (2024). Characteristics of corporate governance, audit committee, and audit report lag: A meta-analysis. *International Journal of Nonlinear Analysis and Applications*. https://ijnaa.semnan.ac.ir/index.php/article_8595.html

Saeedi, F., Yadegari, K., Ahmadi, S., & Khanifar, H. (2024). Investigating the Impact of Individual Characteristics on Independent Auditors' Whistleblowing Tendencies with the Role of Perceived Organizational Support. *Auditing Knowledge*, *24*(94), 554-584. https://danesh.dmk.ir/article-1-3066-en.html

Salehi, M., Rahnama, M., & Abdollahnejad, R. (2020). Investigating the Impact of Audit Committee Chair Characteristics on the Relationship Between Financial Reporting Delays and Value Relevance. *Accounting and Auditing Research*, *12*(48), 107-120. https://doi.org/10.22034/IAAR.2020.128198

Shaban Khamseh, P., & Bokharaeian Khorasani, M. (2024). The Effect of Audit Partner Characteristics on Audit Fees and Audit Quality. The Third National Conference on Modern Approaches in Accounting, Auditing, and Finance, Aliabad.

Soltani Nejad, A. S., Pour Heydari, O., & Soltani Nejad, E. (2023). The Effect of Auditor Partner Workload on Auditing Quality, Auditor Report Delay, and Cost of Capital. *Empirical Accounting Research*.

Suwardi, E., & Saragih, A. H. (2023). The Effect of Tax Risk on Audit Report Delay: Empirical Evidence from Indonesia. *Cogent Business & Management*, *10*(2), 2192315. https://doi.org/10.1080/23311975.2023.2192315